

Zöldülő mesefák – örömmel olvasó kisdíákok

Az olvasni szerető ember számára egyértelmű: olvasni jó, olvasni öröm. Kikapcsolódás, utazás a képzelet világában. A pedagógusok azt is tudják, milyen sok haszna van a nyelvhasználat, szókincs bővítés, kommunikációs készség, értő olvasás szempontjából, ha gyermekeink rendszeresen olvasnak. Olvasásszociológiai, pedagógiai és pszichológiai kutatások egész sora bizonyította, hogy az elmúlt évtizedekben folyamatosan csökkent az olvasás iránti kedv, de a tendencia okainak feltárása, felszámolásának módja ma sem egyértelmű.

Minden szülő és pedagógus azt szeretné, hogy gyermeke, tanítványa sikeres felnőtté váljon, ennek pedig elengedhetetlen feltétele, hogy jól és folyékonyan olvasson.

Az aggodalom nem alaptalan. Minden szülő és pedagógus azt szeretné, hogy gyermeke, tanítványa sikeres felnőtté váljon, ennek pedig elengedhetetlen feltétele, hogy jól és folyékonyan olvasson. A jó olvasókészség biztosítéka lehet a további tanulási sikereknek és a szabadidő tartalmas eltöltésének.

Az olvasási szokások kialakítása legjelentősebb pillanatához kiskisiskoláskorban érkezik, amikor a betűtanítás időszaka után a gyermekről mint valódi olvasóról beszélhetünk, ezért döntő jelentőségűnek gondolom a tanító hozzájárulását.

A továbbiakban néhány – általam IV. osztállyal kipróbált – lehetőségről számolok be, abban a reményben, hogy pedagógustársaimnak segítségére leszek. Az olvasási szokások kedvező irányú befolyásolására irányuló törekvések két csoportba sorolhatók: a tanórai keretek között megvalósítható tevékenységek és az iskolán kívüli programok szervezése.

Olvasósarok

Az osztályteremben olvasósarkot alakítottunk ki részben saját könyvekből, részben adományokból. Sok ember szívesen adományozza felnőtt gyerekei régi könyveit ilyen célra. Közülük néhányat, elsősorban szótárakat, gyermeklexikonokat a tanórák alatt is használtunk, ismeretterjesztő könyveket, atlaszokat, különösen a kooperatív tanulási formák szervezése alkalmával. Ezen kívül meséskönyveket, ajánlott olvasmányok kötetit is helyeztünk el ott. Az ajánlott olvasmányok listáját a faliújságra is kifüggesztettük, füzetekbe leírtuk, és folyamatosan bővítettük a gyermekek ajánlásai alapján. Néhányat határidőre kellett elolvasni, főleg vakációk idején, a határidőket előre ismerték. A határidő letelte után anyanyelvi órán feldolgoztuk, adott esetben eljátszottuk. A *Pál utcai fiúk* egyik kedvenc olvasmányukká vált, azóta is az akkor önszántukból lefektetett szabályok szerint zajlik az osztály kis közösségi élete. Az olvasmányélményekről szóló beszámolók

nehezen indultak, kezdetben alig sikerült találni valakit, aki éppen elolvasott egy mesét, könyvet, amit társainak is ismertetett. Később nehezen tudtunk igazságot tenni, mi legyen az önként jelentkezők sorrendje.

Levelező vetélkedő

A Piticot Alapítvány által meghirdetett *Mesék szárnyán* levelező vetélkedőre való benevezés különösen hasznosnak bizonyult, mert az öt hónapon át érkező mesékhez olyan feladatsorok társulnak, amelyek a szövegértést, szókinccsbővítést, helyesírás fejlesztését tűzik ki célul. A gyermekek önállóan dolgoztak a feladatlapokkal, elegendő motivációt biztosított számukra a jutalomként felkínált „aranyérem”.

Erdei iskola

A szülők segítségével a tanév kezdetén erdei iskolába vittem az osztályt, és mivel IV. osztályban kezdjük a történelem tanulását, történelmi tárgyú programokat szerveztünk számukra. Ez jó alkalom volt arra, hogy magyar eredetmondákat, honfoglalás kori őseinkről szóló szép könyveket, illetve Mátyás királyról szóló történeteket olvassanak. A helyi művelődési egyesület nemrég jelentetett meg egy gyermekverses kötetet és a megzenésített versekből álló lemezt. Ennek bemutatóján néhány lelkes tanítványom szolgáltatta az ünnepi műsort, amelyet természetesen sok versolvasás után közösen állítottunk össze.

Felolvasó maraton

Az osztállyal beneveztünk a Kányádi Sándor felolvasó maratonra is, a felolvasott verseket és meséket szintén a gyermekek választották ki; ebből az alkalomból Kányádi rengeteg művét elolvastuk.

Mesemondó verseny

Iskolánk meghívást kapott a *Meseszor* stafétajátékra, ennek keretében Farkaslakán, a stafétaátadó ünnepségen vehetett részt egy mesemondó versenyen az elemi tagozat három tanulója. A résztvevő gyermekek személye iskolai szintű versenyen dőlt el, előtte pedig osztályszintű vetélkedőt is tartottunk, hogy a lehető legtöbben bekapcsolódhassanak. A versenyre való felkészülés fontos pillanata a meseválogatás, ennek érdekében a versenyhelyzet adta motiváció mellett ismét sok mesét kellett elolvasni. Tanulmányoztuk ugyanakkor a versenyfelhívást, megkerestük a mesestaféta történetére vonatkozó információkat, tájékoztunk a hagyományos népmesemondás szabályait illetően.

Posztolj verset az utcára!

A Magyar Költészet Napját előző években is megünnepeztük, idén a hagyományostól eltérő módon tettük ezt: csatlakoztunk a közösségi hálón meghirdetett *Posztolj verset az utcára!* mozgalom-

A helyi művelődési egyesület nemrég jelentetett meg egy gyermekverses kötetet és a megzenésített versekből álló lemezt.

A célom az volt, hogy ne csak külső kényszer hatására olvassanak, hanem eljussanak arra a szintre, hogy az ilyen tevékenység belső igénnyé váljon, élményforrás legyen számukra.

hoz. Az *Iskola másképp* hét keretében egyik nap verseket válogattunk, írtunk, illusztráltunk, aztán a felhívásnak megfelelően kifüggesztettük őket a falu különböző pontjain. Az eseményről készült képeket a világhálón a kezdeményező oldalára is feltöltöttük, az ezzel járó nyilvánosság nagy büszkeséggel töltötte el a gyermekeket. Nyilvánvaló, hogy a tíz év fölötti korosztály mindenképp használja a közösségi oldalakat, az ilyen kezdeményezéssel megmutathatjuk nekik, hogyan lehet értelmes dolgok népszerűsítésére is használni azokat.

Könyvtárismereti és könyvtárhasználati órák

A legalaposabban megtervezett pillért – véleményem szerint – a rendszeresen tartott könyvtárismereti és könyvtárhasználati órák képezték, amelyekre a gyermekirodalom választott óráknak a keretei között került sor.

A tevékenységek során folyamatosan megfigyeltem a gyermekek hajlandóságát az olvasásra. A célom az volt, hogy ne csak külső kényszer hatására olvassanak, hanem eljussanak arra a szintre, hogy az ilyen tevékenység belső igénnyé váljon, élményforrás legyen számukra. A gyermekek év elején értékelő lapot kaptak „mesefa” formájában: egy színezetlen rajzot, amelynek leveleit akkor színezhették zöldre, ha az illető levélhez tartozó feladatot sikeresen megoldották, vagy új olvasmányélménnyel gazdagodtak. Rendszeresen követtem a zöldülő mesefákat, és viszonylag elégedetten nyugtáztam, hogy tíz gyermek, vagyis az osztály felénél több rendszeresen és szívesen olvas. További öt tanuló saját indítatásból nem az olvasást választja ugyan több lehetséges szabadidő-tevékenység közül, de amennyiben nagyobb terjedelmű mű olvasását kapja feladatként, nem tiltakozik, nem esik nehezére a feladat. A másik három gyermek közül egy évek óta krónikus számítógépfüggő, minden lehetséges szabadidejét elektronikus játékokkal tölti, figyelemzavarokkal küzd, az ő esetében a szülőkkal és a pszichológussal karöltve is gyenge eredményeket tudunk felmutatni. Két gyermek hátrányos helyzetű családból származik, az ő esetükben az olvasási alkalmak kizárólag a tanórán történetekre korlátozódtak, itt azonban mindig szívesen olvastak. A szövegértelmezési alkalmak során minden típusú szövegértési művelet fejlesztését szem előtt tartottam, de különös figyelmet szenteltem az értelmezést és integrációt igénylő gyakorlatoknak, valamint szorgalmaztam a reflektálást, az események értékelését, a szövegben olvasottak továbbgondolását.

Következtetések

A hét hónapon át folyó fejlesztő munka meghozta gyümölcsét, a rendre zöldülő mesefák mögött rengeteg munka volt, amelynek eredményei kiválóan érezhetőkké váltak a

mindennapi anyanyelvi és más órák tevékenységei alkalmával is. A megfigyelés eredményeit néhány pontban foglaltam össze:

- A gyermekek egyre szívesebben osztották meg olvasmányélményeiket egymással. Eredeti egyezség szerint minden anyanyelvi óra elején pár percet szántunk volna arra, hogy egy tanuló elmesélje aktuális élményét, de ez a kezdeti csekély lelkesedés után nem bizonyult elegendőnek, naponta két gyereknek kellett lehetőséget adni.

- Naponta hoztak könyveket, újabb szerzeményeiket társaiknak megmutatni, tőlem véleményt kérni.

- A 18 tanulóból hatan váltak annyira rendszeres olvasókká, hogy az ajánlott olvasmányok listáját bővítenünk kellett, mert hetente új ajánlást kértek. Két hátrányos helyzetű kisdíákom is elolvasott néhány rövidebb történetet, ők is részt vettek az élménybeszámolókbán, és – bár otthoni körülményeik nem teszik ezt lehetővé – esős napokon sokszor találtam őket az olvasósarokban, könyvvel a kezükben.

- Szülők részéről kaptam visszajelzéseket, melyek szerint a könyvesboltok állandó látogatói lettek, minden lehetséges alkalomra könyvet vásárolnak ajándékba, mert tudják, hogy örömet okoznak vele.

- A gyermekek szívesen, lelkesedéssel vettek részt, első díjat is szereztek a mesemondó versenyen, a felolvasómaratonon, a költészetnap rendezvényen.

- A kutatásomban részt vevő gyermekek ma már V. osztályos tanulók, s örömmel tapasztalom: szívesen olvasnak, választékosabb a kifejezőképességük, a magyartanár örömmel dolgozik velük. Ennél nagyobb elégtételre tanítóként nincs is szükségünk. Megértte!